

RAAP België - Rapport 014

Verkaveling Meulebakestraat Pittem

**Archeologienota (2016H58 & 2016H100) - Programma van
Maatregelen**

Nazareth
2016

Colofon

Opdrachtgever: Antea Group

Titel: Verkaveling Meulebekestraat, Pittem
Archeologienota Archeologisch Vooronderzoek
Bureauonderzoek - (2016H58)
Landschappelijke boringen – (2016H100)

Status: definitief

Datum: 13-12-2016

Auteur: M. Van de Vijver (OE/ERK/Archeoloog/2016/00115)

Projectcode: 2016H58 & 2016H100

Raaproject: PIME01

Erkend archeoloog: C. Ryssaert (OE/ERK/Archeoloog/2015/00033)

Bewaarplaats documentatie: RAAP België,
Steenweg Deinze 72,
9810 Nazareth

Bevoegd gezag: agentschap Onroerend Erfgoed

RAAP België BVBA
Steenweg Deinze 72
9810 Nazareth
telefoon: 09/311 56 20 - 0498/44 16 99
E-mail: raap@raap.be

© RAAP België bvba, 2016

RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Gemotiveerd advies

Langs de Meulebekestraat te Pittem wordt door Lafaut Projects bvba de aanleg van een verkaveling voorzien op een oppervlakte van 8285 m². Volgens het voorontwerp zal hierbij een nieuwe wegenis aangelegd worden met bijhorende nutsleidingen, parkeerplaatsen, en er zullen 21 woningen gebouwd worden. Naar aanleiding hiervan wordt een archeologienota opgemaakt, waarbij de geologische, bodemkundige, historische en archeologische informatie die voor het plangebied en de nabije omgeving beschikbaar is gecombineerd wordt.

Het doel van dit onderzoek is na te gaan of er archeologisch erfgoed is bewaard in de bodem, wat de waarde van de betreffende sporen is en in hoever de werken invloed zullen hebben op deze sporen. Indien dit noodzakelijk zou blijken wordt daarmee gepaard gaand een aanbevelen tot vervolgonderzoek uitgeschreven of het voorstellen van maatregelen voor behoud *in situ*.

De geplande werken omvatten de aanleg van een wegenis en bijhorende nutsleidingen, en de bouw van een 21 woningen. Hierbij zullen diverse ingrepen in de bodem plaatsvinden die een grote bodemverstoring met zich meebrengen en op die manier een grote impact kunnen hebben op een eventueel aanwezig archeologisch bodemarchief. De buizen voor de riolering zullen tot ca. 2 m onder het maaiveld geplaatst worden. Bijgevolg zal tot die diepte een smalle lineaire sleuf gegraven worden, die de ondergrond op die manier verstoort. De woningen worden onderkelderd (tot max. 3m diepte) en er worden regenputten voorzien. Er wordt echter vanuit gegaan dat minstens de teelaarde verwijderd zal worden voor de bouw van deze percelen, en dat er met zwaar materieel over de percelen gemanoeuvreerd zal worden, wat wel degelijk een negatieve impact heeft op eventueel aanwezige archeologische sporen.

Het plangebied situeert zich net ten zuidwesten van de bewoningskern van Pittem, die zich op een kleine rug binnen een landschap van kleinere beekvalleitjes en lage beekinterfluvia bevindt. De terreinen bevinden zich op een helling naar de Devebeek toe. Door deze ligging komt het in aanmerking als interessant gebied voor archeologische vindplaatsen uit de steentijd. In de wijdere omgeving werden voornamelijk op de cuestaruggen reeds vondsten uit deze periodes gedaan. Naast vondsten uit de steentijden, werden te Pittem ook al archeologische vondsten gedaan uit de Romeinse periode en (vroeg) middeleeuwen. Pittem kende zijn oorsprong in de middeleeuwen en werd voor het eerst vermeld in 1072. Uit het cartografisch onderzoek blijkt dat het plangebied zelf sinds minstens de 18de eeuw steeds als akker- en/of weiland in gebruik is geweest. In de omgeving was er sindsdien langs de Meulebekestraat net ten zuidoosten van het plangebied wel steeds bewoning aanwezig.

In recentere periodes werden er vlak naast het plangebied infrastructuurwerken uitgevoerd. Zo werd in 1874-1875 de spoorlijn tussen Tielt en Lichtervelde aangelegd, en de Meulebekestraat werd in 1879 rechtgetrokken. Aan het einde van de 19de, begin van de 20ste eeuw verscheen er een woning op het perceel dat aan de Meulebekestraat zelf grenst, en in de jaren '70 van de 20ste eeuw werd er een atelier gebouwd vrij centraal op het plangebied. Daarnaast zijn de percelen de laatste jaren steeds bebost geweest.

Wat de impact van deze recentere activiteiten op het plangebied is geweest, was aan de hand van het bureauonderzoek moeilijk in te schatten. Dit was bijgevolg een belangrijke vraagstelling bij het landschappelijke booronderzoek. Daaruit bleek dat de grotere infrastructuurwerken zoals de spoorlijn en het rechte trekken van de Meulebekestraat eigenlijk geen impact gehad hebben op de bodem van het plangebied. Ook de woning langs de Meulebekestraat liet slechts tot een beperkte diepte zijn sporen na. Of en hoe diep het atelier centraal op het terrein gefundeerd is, kon niet achterhaald worden. Wel werd duidelijk dat het terrein daarrond kunstmatig opgehoogd werd, en ook verstoord werd. Ook het gemengde loofbos en de recente ontbossing ervan hebben hun sporen nagelaten in de bodem. Bij het uitfrezen van de wortels zijn de ploeglaag en de top van de moederbodem met elkaar vermengd geraakt.

Aan de hand van de resultaten van zowel het bureau- als het landschappelijke booronderzoek, kan besloten worden dat er slechts een kleine kans is op de bewaring van archeologische vindplaatsen binnen het plangebied. Door de recente ontbossing en vermenging van de ploeglaag en toplagen van de moederbodem, lijkt de kans zeer klein dat er bijvoorbeeld nog steentijdsites *in situ* aanwezig zijn op de helling naar de Devebeek toe. Dit zou eventueel nog te verwachten zijn op de kleine strook ten noorden en westen van de centrale verstoordde zone, gezien daar onder de gemengde ploeglaag toch ook nog hellingssedimenten aanwezig zijn. Daarnaast is het ook niet volledig uit te sluiten dat er toch ook nog archeologische sporen uit de metaaltijden, Romeinse periode of (vroeg) middeleeuwen aanwezig zijn binnen het plangebied. Er dient wel de kanttekening gemaakt te worden dat het een matig natte zandleembodem betreft, waar vrij ondiep ook tertiaire klei aanwezig is. Dit zijn geen ideale gronden om te gaan bewonen of beakkeren, de verwachting is dan ook dat het eerder om off site fenomenen zou kunnen gaan. Uit het historische luik van het onderzoek blijkt dat er sinds de late en post-middeleeuwse periode geen andere activiteiten op de percelen hebben plaatsgevonden dan een gebruik als wei- of akkerland.

Voor het plangebied kan bijgevolg besloten worden dat er sowieso een kans is dat bij de geplande werkzaamheden archeologische vindplaatsen verstoord en/of vernietigd zullen worden. De kans wordt echter vrij klein ingeschat, en indien deze toch aanwezig zouden zijn, gaat het wellicht eerder om off site fenomenen. Deze kunnen wetenschappelijk interessante informatie opleveren indien deze in een breder kader geplaatst kunnen worden. In de situatie van de geplande verkaveling langs de Meulebekestraat te Pittem is dit echter niet het geval: op meer dan de helft van het plangebied is de archeologische verwachting sowieso nihil, door de verstoring en ophoging die daar in een recentere periode heeft plaatsgevonden. Wat er dan nog rest van het plangebied zijn enkele stroken van ca. 20 m breed, wat vrij beperkt is in ruimte, en waar ook in de toekomst nog weinig informatie uit de onmiddellijke omgeving aan gekoppeld zal kunnen worden, gezien de omliggende percelen reeds in gebruik en bebouwd zijn. De wetenschappelijke meerwaarde voor het archeologische verhaal van de omgeving en Pittem wordt laag ingeschat.

Wanneer dus de afweging gemaakt wordt om het archeologische onderzoek al dan niet verder te zetten onder de vorm van proefsleuven (of proefputten), wordt ook rekening gehouden met de maatschappelijke en economische aspecten. Voor meer dan 50% van het terrein geldt dat het archeologisch niveau zich binnen een reeds verstoordde en/of opgehoogde zone bevindt. Bijgevolg rest nog 3580 m² waarbij er momenteel nog archeologische sporen verloren zouden kunnen gaan (zie **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** in het Verslag van Resultaten). De toekomstig bebouwde

oppervlakte op deze zone bedraagt niet meer dan 460 m². De vraag dient dan gesteld te worden of het economisch wenselijk is om hiervoor een verder archeologisch onderzoek in te richten, terwijl de verwachting voor archeologische sporen vrij klein is. De onderzoeksinspanning en financiële kost die een verder onderzoek met zich mee zou brengen, wegen niet op tegenover de archeologische kennisvermeerdering die het teweeg zou kunnen brengen voor de regio, en zijn bijgevolg niet maatschappelijk te verantwoorden. Daarom wordt er niet geadviseerd ten gunste van een vervolgtraject na dit bureauonderzoek.

2 Programma van maatregelen

Niet van toepassing.